Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Quaestiones casuales - Cod. Aug. pap. 116

Johannes <de Friburgo>

[Reichenau], [14.-15. Jahrh.]

Liber IV

urn:nbn:de:bsz:31-83376

Visual Library

Incipit liber quartus qui tractat de matrimonio titulus primus quod primum nota multa bona de matrimonio

Questione post tres libros de prima subiecti a venerabili patre et magistro nostro bone memorie fratre Remundo tractatus de matrimonio tamquam prima totalis summe iiii lib. ad declaracionem et ampliorem noticiam huius materie secundum ordinem titulorum ab ipso prescriptorum aliqua hic posui articulo de sponsalibus incipiendo

Primo ergo queritur quare nota sit de sponsalibus que contrahuntur per parentes vel patres pro pueris nota secundum alb. in scripto super iiii sententiarum di. xxviii. Dicit quod talia sponsalia non sunt in etate legitima constitutis pueris placeat promissio patris factam Quod si reclamaverint consensu non adhibito non prohibetur sanguinea alteris alter accipere. Idem dicit tho. et pe. ii

Quid si aliquis contrahit sponsalia ante septennium et post matrimonium ante annos pubertatis nota secundum alb. idem sponsalia tenent quia licet sponsalia ante non valuerint tamen expost facto intelligitur approbasse sem quod quod processit Idem tho dicit iii

Item quia cum non licet pecunias appositas in matrimonio contrahendo recipere qualiter providebitur burgensi diviti volenti collocari in matrimonium filiam suam alicui nobili potenti et pecunia indigenti nota secundum chri. lib. iii. rub. de despo. p. ii. et viii dicatur. v. qui. g. det magnam quantitatem pecunie patris et stipuletur eas in quadruplum Tunc enim quam arre dantur si per donantem stet quo minus matrimonium

seq̄r amittit arras Si precipiente arras instituit et de suo
tantum dic no amplius n pspitale pactum arre pquadruplum
fuerint stipulate intantum enim pt extendi stipulaco et no
ultra ut c. li. si. f. Nec enim lex ipe arras pmittit
sed no pecunias qz pecunia odiosa est sed arra favorabilis
et allectiua ad consenciendum in matrimonium Cesset tamen h penna
arrarum inquibus casibus ut tempus appositum lapsum sit. tunc enim
is pquem no stetit impune nubit Item cessat si sponsus in
peditus fuit n forte cuius impedimenti pbuerit Cesset et
ppter condicionem vel cum legibus interdictam puta si de iure
matrimonium sequi no pt IIII Utrum sponsalia possint
contrahi pmatrimonium minorum vel liuis so. s. ebr. f. v.
et q sic V Utrum is qui contraxit sponsalia compellendus
dus sit pstmodum contrahere et matrimonium conseruare ut
s. ebr. Quis sit effectus l. vi et q sic. nec in casibus in
quibus soluuntur sponsalia et hac verum est dum n sponsalia
pura fuerint et tenuerint et impuberitate contracta
ex. eo Si inter et c. sic Sed si in pupillari etate co
tracta sint nichilominus censura ecclesiastica suo tempore
exercetur maxime si iuramentum interuenerit Quod
in pupillari etate pstat. ex. eo. ex litteris Gaufre. n
lib⁹ iiii ti. ij. desponsacione impub. dicit sic Quod cum
puberes vel minores contrahunt sponsalia si alter conse

ciat alter dissenciat is qui dissentit cõpellit invitus
Si vero unus contrahencium sit inpubes ad pubertatẽ
perveniens liberũ hẽt in matrimoniũ consentire vel dis-
sentire et si dissenciant sponsalia dissolvũtur. Et idẽ
est si inter duos inpuberes sponsalia contrahũtur Nam
eis venientibus ad pubertatẽ liberũ est consentire in
matrimoniũ vel dissentire nec cogendus est alter istorũ
contra ergo ebus. pdca videtur tenenda quando
nullũ est piculũ in conpellendo vel qui intervenerit
iuramenta et sic exponit h in apparatu sup illam
dec. ex. despo. inpuber. de illis. vii ebus. pdca
enumerando casus in quibus solvũtur sponsalia et tam
inpubiũ pdca reclinancium contr. cũ rem et c. vi
Quid si certũ tempus appositũ est in sponsalibus
respo. s. ebus. s. vii. equaliter dicitur quod post lapsum
tempus is per quẽ nõ stetit inpune nubit sed alii datur
pena de fide mentita. ex. c. sicut ex litis vii
Quã diu debeat unus aliũ expectare post contracta
sponsalia. respo. s. ebus. idẽ. cũ in sponsalibus nõ e
terminus lz lex statuat sponsũ psentẽ in eadem
provincia expectandũ per biennium ut ex. c. xx. libro
ii. tamen melius videtur dicendũ quod iudex inspecta qualitate
psonarũ tempus legale poterit appuniare vel proga-
re quo elapso renitẽtẽ m excõicabit De matrimonio.
Titulus iii. quo. i.

Post hoc circa matrimonium primo queritur utrum matrimonium sit sacramentum. Respondeo secundum petrum in sententiis. sententia iiij. summarum. distinctione xvi dicendum quod sic. Apostolus. Sacramentum hoc magnum est Ego autem hoc dico in xpo et in ecclesia. Sacramentum non importat aliquod remedium spiritualis sanctificationis a peccato in re sensibili homini exhibitum In matrimonio vero est remedium effective contra peccatum in signis sensibilibus. unde matrimonium est sacramentum est etiam remedium dicitur curativum quodammodo. quodammodo preservativum primum confertur in aliis sacramentis Secundum in sacramento matrimonii et coniunccio quidem exterius apparens per signa aliqua est sacramentum tantum coniunccio animarum interius sacramentum et res est Effectus gratie que ibi confertur res est et non sacramentum res in qua primo significata. res vero significata secundario est coniunccio xpi et ecclesie. Thomas dicit quod forma huius sacramenti sunt verba quibus consensus materialis exprimitur materia autem ipsi actus exterioris ij Utrum contrahere matrimonium cum aliqua pulchra sit peccatum Respondeo secundum thomam distinctione xxx super ponere liberam dicendum quod sic motivum matrimonii iacob quod decor faciei rachel non fuit causa principalis sed secundaria hoc potest esse sine peccato vel quando est cum peccato veniali Ubi autem esset principalis causa libido pulchritudinis non excusatur a peccato mortali. si esset effrenata libido iij Utrum matrimonium iniciatum solvatur per ingressum religionis Respondeo secundum petrum distinctione xxvij dicendum quod duplex est

giuncco matrimonij et duplex mors illi corrñs · est enim giuncco
spiritualis p consensu animoru q inicit matrimoniu et est giuncco
animalis p comixcione sexuu que gseruat matrimoniu qualis
aut est giuncco ptalis morte soluit vn quadiu giuncco
adhuc est spiritualis soluit p spirituale qua ho morit mundo
Sed p q a giuncco facta est carnalis soluit p morte carna
le et hic ingressu qui soluit matrimoniu inicatu intellige
no de ingressu qui est ad religione p bacione in vestium
assumpcione · sed de eo qui est ad pmanendu qui fit in pfessione
expressa vel tacita in hoc ingressu primo morit hoc
mundo · et iste ingressus solus soluit matrimoniu ide · tho
Sed q si intrans religione in hoc casu pro ambu
lando diuersas religiones longu temp deduceret
an pfessione nuq in seclo remanens sic fraudari pt
vt ei gtrahere no liceat Ro · s · pe · idem · dz q lz in
seclo remanens ~~in seclo~~ tenea expectare pfessionem
intrantis religione tn huic fraudacoi que posita
est in que adrequisicione alteri p epm pt adhiberi
remediu · qui temp pfiguraret intra · q aut pfitea
aut gsumet matrimoniu · et si remanens in seclo an pfessione
alteri gius gtrahet no teneret matrimoniu Et illo an
pfessione ad seclm redeunte tenet redire ad ipm n
ipa velit sibi intrare monasteriu · Vide de hiis sup

insu' Reimundi lib' i t' xi viij § viij Ite uxore V

Vtru post mim iniciatu p verba depsenti teneatur
giux exact' stati redde debitu . Rñ . pe . dd . q post
iniciatu mim alter giux ab altero exact' aut ppositu
deliberare de ingressu religionis aut no sed sic no
tenet intra temp' duoru mensiu indultu aliue
ex . iij . de gu . ging . Sed no puto q tenet cu no
habeat excepcoem legitima ad repellendu . Tho . simplr
dic . q no tenet stati redde . sed dat ei temp' duoru
mensiu pter tria . pmo vt interi possit deliberare
de transeundo ad religione . ij vt parent que sunt
necia ad sollepnitate nupciaru . iij ne vile habeat
marit' data qua no vsui pauit dilata . Cu tho .
gcor . alber . Et infra lib . iij . t . xxxi . de guersione
gingatoru . dicit simplr q tabs statuut duo me
ses ad deliberandu de introitu religionis . Sed et
eade Rubca dic sic . Magis puto q stati debet
temp' arbitrio iudicis infra q intret . vel q giugi
adhereat vi Quid si marit' an carnis copula
cpo ignorante uxore inscia facit se ad sacros ordi
nes pmoveri . Rñ . g . ebif . lib . iij . Rub . xxxvij .
de gu . ging . § iiij . et circa pncipiu . tale gpelle
intrare religione adhoc n cogit quis pter
debitu suu xxiiij . definit . aliqui tn dicut q

solum'm̄m in tali casu alii quod non sed tenetur cōsumare
tu dic ut prius Si autem te contigerit dubitare propter consulas
Utrum ille qui inuito coniuge intrauit monasterium vij
si reddatur illi teneatur post mortem eius redire monasterium
Rō ſ pe. qui sic dicit in libro casuum Gauf. in summa sua sic
distinguit Sciendum est cum vir vult ingredi religionem
aut uxor consentit aut non Si non debet nec tenet in
gressum et tunc reuocatus ab ea mortua ea non tenetur
redire ad monasterium. sed potest contrahere quia non potuit
votum sollempnizare Si consentit aut non est suspecta
de incontinencia. et potest in seculo remanere cum voto contine
ncie et maritus suus potest sollempnizare religionis votum
quo facto non potest redire ad seculum. aut est suspecta quia
iuuencula et tunc est de consensu eius non debet intrare vir
nisi et ipsa ingrediatur monasterium et si intrauit non sollemp
nizat efficaciter omni votum. Unde potest adhuc cogi redire
ad uxorem qua tamen mortua quia de consensu eius intrauerat
sublato impedimento non tenetur redire ad monasterium
nec potest contrahere matrimonium Cum hiis concor. ebr. h. iij
Rub. xxxij. de quinto coniug. ſ. ij. qualiter Et addit ebr
ſ. iij. et m. v. quod si est de facto contraxit in hoc casu non
tenet viij Queritur utrum uxor illius qui ea inuita
vel ignorante intrauit possit sibi intrare eo
inuito Rō ſ ebr. idem. v. quod sic Si hoc facit

an q̄ educt⁹ sit demum et ei reconciliat⁹ nā postea nō licet
ut xxvii q. ii. agathosa. ix Quid si ipm̄ eduxit de
monasterio et statī penitens et vult intrare. Respō s. chus.
idē. videtur q̄ hoc facere possit cū carnis copula. x
Utrū restitut⁹ possit exigere et reddē debitū. Respō
s. pe. v. e. dd. q̄ l; reddē nō exigē qr ei q̄ suū erat
abrenunciare potuit. r. exaccōi. nō ei q̄ alienū. r. reddi
cionem. xi. Utrū si iam tonsurat⁹ fuit teneat̄ī insignia
ordinis vel religionis deferre. Respō. s. pe. dd q̄ ton
surā vel habitū religionis nō debet deferre ꝓpter
religionis contemptū et uxoris scandalū. Tonsurā
vero et habitū ordinis clericalis suscepti an potest
deferre sine ludibrio ordinis aut uxoris scandalo
et tūc debet deferrē aut nō et tc̄ debz dimittē. xii
Utrū mulier in sclō remanens que dedit marito licentiā
intrandi religionē post mortē ei⁹ possit ꝯtrahere
Respō s. chus. v. pi⁹ q̄ nō. sollēpnizat̄. n. votū suū in
ꝓfessione vel ordinacōe mariti. xxii. di. breuiatim
idē Gaufre. Sed s. iohem intelligendū est si. q̄n
mulier certificata fuit q̄ si ꝑpetuo ꝯstringebat. al̄. si
simplex et iuris ignara nō intendebat̄. se ꝑpetuo obligā
re tenet tm̄ abꝯ ꝯtētū viuo marito. ar. ex. dcque
quis veniens. idem Gaufredus xiii
Quid si uxor inuita dedit licenciam. Respō s. chus. idē

Non noc. xxxiij. q. v. Notificasti. in tētu temporis ratificat. ex qui clericis vel nō virginibus ꝯsulunt xiiij

Utrū ꝯsensus temporalis faciat matrimoniū Resp. s. pe. di. xxxviij. D q. in matrimonio sunt queda accidentalia queda substantialia. consensus in accidentalia nō requirit ad essentiam matrimonij. sed in essentialia. essentiale vero in matrimonio est inseparabilitas. vn indissimile eius potest regit ergo ad matrimonium ꝯsensus inseparabilitatis q2 ergo ꝯsensus ad tempus non sit inseparabilitate matrimonij. ideo talis ꝯsensus non facit matrimoniū xv

Utrū carnalis copula post sponsalia per verba de futuro faciat matrimoniū Resp. s. tho. e. d. q. de matrimonio possumus loqui dupliciter. Uno modo ad forum ꝯscientie et sic in rei veritate copula carnalis nō habet q faciat matrimoniū cuius sponsalia precesserunt per verba de futuro si ꝯsensus interior desit q2 verba de presenti exprimentia ꝯsensum si ꝯsensus mentis deesset nō faceret matrimonium Alio modo quantum ad iudicium ecclesie. et q2 in exteriori iudicio s. ea que foris apparent iudicant cum nichil possit expressius significare consensum quam carnalis copula s. iudicium ecclesie copula sequens matrimonium facere iudicant. nisi aliqua signa expressa doli vel fraudis appareant. ecc. Alber. et petr. xvj

Utrū copula carnalis clandestina post sponsalia de futuro sit peccatum Resp. s. pe. D q. hinc copula aut sit assecu fornicario et tunc est mortale peccatum nec facit verum

matrimonium sed propter tantum aut affectum maritali et tunc persone
aut sunt ignare iuris et ecclesie consuetudinis et tunc non est
peccatum mortale maxime in locis illis ubi ecclesie prohibicio
servatur. hostiensis. thomas dicit simpliciter quod sponsa si credens sponsum
velle consumare matrimonium admittat eum excusatur a peccato
nisi aliqua signa appareant fraudis sicut si sunt multum
distantis condicionis vel quantum ad nobilitatem vel quan-
tum ad formam vel aliquod signum evidens appareat XVII

Quid si impubes plurimum filiarum eiusdem ita dicat locatis
promitto vobis quod vnam ex vobis ducam in vxorem et omnes
audiant placet et ipse postea cognoscat vnam numquid est
matrimonium. hostiensis. in summa libro iiii rubrica i. desponsatione impu-
berum. rubrica de matrimoniis. § v. Qualiter contrahatur circa
finem. v. item quod si impubes. dicit quod sic. quia ipso facto consenciunt XVIII

Quid si pubes qui contraxit cum inpubere non expectat sed
mutata voluntate contrahit cum alia pubere. hostiensis. in summa
libro iiii. rubrica ii. despon. impu. § v. quod si pu-
dicens quod secundum matrimonium tenet quia primum tenere non potuit
impediente etate nec claudicare potest matrimonium quo
ad effectum. Idem Gaufredus XVIIII

Quid si impubes factus pubes ratificavit sed alius
dissentit qui prius pubes consenserat et vocatus per episcopum
ad iudicem ~~[illegible]~~ contraxit cum alia puerba desponsari
hostiensis in summa. puto quod tunc matrimonium non sponsa vendicata

esset vel alias simul morarent' et inducco cnu & carnis
copula esset p[ri]m. ut ex. de giius lepsoru. c. si ... XX
Quid si iurasti m dare una de filiab[us] tuis in uxorem
no noiata cu plures habere[s] Rso. s. ebif. ide Quam
cuq[ue] des liberaberis q[uia] p[ro]missoris est eleccio sicut in
aliis p[ro]missionib[us] obtinet ut insti. de accoib[us]. s. p[re]
terea. ide Gaufre XXI Quid si omnes moriant[ur]
p[re]ter una Rso. s. ebif. ide ad illa danda teneris
ide Gaufre XXII Quid si m una obtuleris et
ego no acceptaui illam. Rso. s. ebif. ide liberat[us]
est a iuramento. ide Gaufre. XXIII. Quid si
una ex illis cognouerit Rso s. ebif. ide aliam
uxore no poteris h[abe]re. q[uia] matrimoniu est cu illa
q[uam] intelligas veru si copula coi illis it incedatus
p[re]cedentis ipam cognoueris. s. Gaufre. vel si
no est matrimoniu. videt[ur] p[re]sumptu ide Gauf[re] XXIIII
Quid si iurasti m dare filia tua certa et noiatam
cu haberes plures. et si no posses h[abe]re illa aliq[uo]
casu interueniente debuisti dare alia vel tercia
et sic de aliis. Rso. s. ebif. ide. Teneris dare
p[ri]ma et ad hoc laborare bona fide q[uod] si no potes
facere te distingwe de aliis q[uia] aut p[ri]ma q[ue] sentit
in me expresse vel tacite puta q[uia] ipa sciente et
p[rese]nte et no q[ui]dicente fuerit q[ui]tracta sponsalia

vel saltē postea ratificante et sic fuerūt sponsalia inter
me et p̄mā vn̄ s̄cam h̄re nō possū. Aut p̄ma nullatenus
in me ꝯsensisset et sic teneberis ad s̄cam et sic de singulis
ut apparet. ex. c. t. extra. XXV Utrū uxor tene
at̄ sequi virū quocūqꝫ ierit. R̄so. s̄ ebẏ h. iiij. ma
viij. de ꝯiugio servorū. s̄ iii. et v. Argumentū videt̄
q̄ si aliqua mulier hoc pacto vel ꝯdic̄oē vel modo det̄
alii in uxorē q̄ semp̄ simul debeant morari et in certo
loco forte in domo amicorū ip̄i mulieris pactū servandū
est in tradicione cui rei sue potest ~~por~~ quilibꝫ q̄ vult
pactū apponē. Hec est hoc ꝯt̄ legē immo pocius s̄ legē
matrimonij q̄ simul morari debent XXXIII. q. v. necessa
rē. et sic dico pactū servandū n̄ aliqua necitas sup
veniat qua impediente nō possit marit⁹ ꝯmode ibi re
manere puta propter inimicicias capitales infirmita
tē vel aliquid simile q̄ arbitrio iudicis ꝯmitto Tunc
enī uxor sequat̄ virū ne adulteriū ꝯmittat̄ q̄ tc̄
pactū ꝯtra legē incipet esse ar. xiiij. q. ij. unaqueqꝫ
Utrū act⁹ ꝯiugalis possit esse meritorius XXVI
R̄o. s̄. pe. d. xxxi. dd q̄ ad actū meritoriū suffi
ciūt tria. s. status merentis. forma intencionis de
bite. et honestas op̄is. Cū ergo in actu ꝯiugali qui
sit in caritate cā p̄lis vel reddendi debitū hec tria
concurrunt act⁹ ille nō solū fit excusabilis a malo sed

sed meritorii in bono concordat hiis alber ... xxvii

Quando actus coniugalis sit peccatum an non Respondeo secundum Tho. et petrum dicendum quod cum sit causa prolis vel ut reddatur debitum expresse vel tacite petenti . vel cum prendit coniugem hoc velle tunc nullum est peccatum . sed cum sit propter delectacionem tunc aut sistit infra limites matrimonii . scilicet cum aliam mulierem hoc non faceret et tunc est veniale peccatum aut querit delectacionem in ea ut in meretrice extendendo scilicet affectum extra fines matrimonii ita videtur quod si non esset uxor tamen idem fieret et tunc est peccatum mortale ... xxviii ..

Utrum cognoscere uxorem propter sanitatem corporalem sit peccatum Respondeo secundum Tho. in solucione cuiusdam argumenti quod sit quia querit sanitatem pro qua ad hoc non est ordinatum sic qui per sacramentum baptismi tamen salutem corporalem quereret xxix

Utrum tria bona matrimonii . scilicet fides . proles et sacramentum sint de necessitate matrimonii Respondeo secundum pe. dicendum quod in matrimonio est tria considerare . scilicet intencionem contrahencium que movet eos ad obligacionem que contrahitur ~~[struck]~~ inter eos et execucionem obligacionis per eos possunt ergo tria bona considerari tripliciter aut prout cadunt sub intencione sic non sunt de necessitate . quia sine intencione prolis aut fidei potest contrahi matrimonium licet non sine intencione hiis similis sacramenti . vel inseparabilitatis aut prout cadunt sub execucione sic iterum non sunt de necessitate sacramenti quia non semper sequitur bonum prolis aut fidei matrimonii concurrit licet sequatur bonum

facri aut put cadut sub obligacoe et sic sut de necitate matrimonij nam in oi matrimonio est obligacio ad insepabilitate ad plis si ptingat susscepcione et educacoe et ad fidei pservacione et qr intencio vel execucio non desit sed obligacio est ipa piugij sba pero. hec tria bona piugij sut sbalia no accitalia. et hinc est qr pdicio est ptra aliqd illoru apposita viciat ptractum XXX

Utru intencio no servandi fide excludat matrimoniu Rndeo s. pe. dd qr de bono fidei duo acts sut vnus ecialis s. no pnegare piugij vsu sui cors et intecoo opposita huic excludit matrimoniu alter accessorius s. no exhibere alteri corps suu. et ideo huic opposita no excludit matrimonium XXXI Utru intecio no habendi plem vel despicio plis excludit matrimoniu Rndeo s. pe. dd qr in bono plis est duplex actus vnu ple suscipe et intencio huic opposita excludit matrimoniu. ij ple religiose educare et intencio huic opposita impedit matrimoniu despicio aut plis qr ad pt ee matrimoniu id in remedium XXXII

Utru intencio ducendi alia in vxore excludat matrimoniu Rndeo s. pe. dd qr aut intendit aliam ducere hac dimissa sic no est matrimoniu aut hac retenta sic adhuc est matrimonium ... XXXIII ..

Utrum semper reddere debitum coniugale sit de necessitate precepti Responsio secundum pe. d. xxxij. quia unumquodque individuum magis inclinat ad conservacionem sui quam ad conservacionem speciei unde superfluum nutrimenti quod pertinet ad conservacionem speciei magis ergo tenetur quis ad conservacionem individui quam ad conservacionem speciei unde ubi imminet periculum salutis corporalis alicuius individui sicut propter infirmitatem aliquam vel racione solempnitatis in persona non tenetur ad reddicionem debiti que pertinet ad conservacionem speciei alias autem tenetur concordat cum hiis Tho. et Alber. xxxiiij

Utrum peccet semper qui se facit impotentem ad reddendum debitum Responsio secundum Tho. Si factus est impotens propter reddicionem precedentem mulier non habet ius petendi ulterius Si autem ex alia causa factus est impotens aut illa fuit licita ut ieiunio moderata et tunc non peccat aut extra illicita tunc peccat . et de peccato uxoris si in fornicacionem propter hoc labatur aliquo modo sibi imputatur et ideo debet quantum potest dare operam ut uxor contineat Idem ponit dicit Albertus ... xxxv

Utrum vir teneatur alium reddere debitum uxori non petenti Responsio secundum Tho. et Al. Dicendum quod non solum quando expresse petit debitum uxor vir tenetur reddere sed et quando per signa apparet eam hoc velle Responsio tamen idem est indicium deprecacionis viri . quia mulieres solent magis verecundari

petendo debitū quam viri XXXVI

Utrū vir debeat uxorē avertere ne petat debitū R̷o ·s· tho · d͞i q' nō debet hoc facere n̄ ꝑpt͞r aliq̄ cām racōnabilē et tūc nō debet cū magna instancia averti ꝑpt͞r picula imminencia idem alber XXXVII

Utrū liceat debitū petere vel reddē̄ dieb' festiuis et tempe sacro R̷o ·s· pe · d͞i q' dies festi et ꝓcessionū et orōnū et ieiuniorū instituti sūt ꝑpt͞r elevacōē mentis acarnalib' adspūalia Ɔuersa vero cōiugali fit depressio mentis aspūalib' adcarnalia · et ideo convenienter institutū est vt illis dieb' abstineant cōiuges abvsu carnali · nō tn̄ ꝑhoc intendat eccā ꝑiudiciū iuri dīno vel nali · nec intendit filiis laqūm ponē cū tn̄ reddicō sit deiure vel nali · debita vero peticio sit ɔcessa · nō intendit eccā reddicionem aut ꝓhibē aut dissuadere tēpe illo sed nō ꝓhibere Unde ꝯ dic͞e aug' q' aliquis abstinendū est vt facilius impetrent^r postulata qui ergo reddit illis tempibus nō peccat sed qui exigit aliqua infirmitate duct' sine vllo ɔtemptū vel irreuerencia tempis vel exhortacōis eccā non peccat mortaliter concordat cum hiis thomas XXXVIII

Utrū liceat debitū reddē in loco sacro vel ꝯ in

quolibz resp̄o ꝑ· pe· dd̄ ꝙ licet debitū reddendum
sit oī tp̄e nō tn̄ simile est de loco q̄z locꝰ polluī p̄t
ita vt indigeat recōciliacōe nō aut̄ tēpꝰ Item locꝰ
facilius mutari p̄t quā tempꝰ Thomas ꝫ dicit quod
reddendū est oī tp̄e et oī hora salua tn̄ debita hone
state que in talibꝰ exigit̄ q̄z nō oportet ꝙ statim
in publico debitū reddat Idem dic̄ alber· ꝫ addit
ꝙ si alius locus hri nō potest nō tenet̄ in sacro loco
Si nō p̄t hrī aliꝰ locus tūc reddat cū dolore
cordis Et ꝫ si exigat cum planctu ꝙ sine vsu
matrimonij esse non potest nō credo ꝙ peccet
mortaliter XXXIX Vtrū tēpe inpregnacionis
debeat debitū reddē vel reddi vel exigi resp̄o ꝑ·
pe· dd̄ ꝙ aut sit ꝑiculo aborsus p̄t debitum
a grauida exigi vel reddi· aut nō· Si potest
debet reddi et sn̄ pecc̄o mortali p̄t exigi q̄z vsus
matrimonij licitꝰ nō tm̄ est in officiū sed ꝫ in reme
diū· si nō p̄t· nec debet exigi nec reddi· quia
ꝑncipalior institucō in officiū quā in remediū Xl
Vtrū tēpe menstruorū liceat debitū exigi
vel reddere resp̄o ꝑ· pe· Circa hꝰ diuersi dicūt
diuersa Quidā enī dicunt ꝙ exigē est in volun
tate ꝯiugis sed reddē de necessitate viri ꝑmum

intendit Moyses phibet Levi xxiii tempore menstruo
rum non sed alij addunt quod aut petenti imminet probabiliter
periculum fornicacionis aut non si sic debet reddi quia
preceptum morale est non figurale Alij dicunt quod aut passio
naturalis est scilicet determinacio tempore contingens et tunc non licet
exigere vel reddere et quicumque scienter exiget et volunta
rie reddit peccat mortaliter quia tunc possunt concipi feti
et concipi possunt convenerunt membris dampnati aut est
passio innaturalis et tunc saltem licet reddere quia non fetus concipi
Sed in hiis oppinionibus prima securior est et
communior xli Utrum vir cognoscens uxorem suam
non consueto modo peccet mortaliter Respondeo secundum Alber in scripto
super iiii sententiarum di xxxi Ut videtur quod nichil horum
que facit maritus cum uxore servato debito vase est
per se mortale peccatum sed potest esse signum concupiscentie peccati mor
talis quando scilicet non sufficit ei modus quem natura deter
minat ut autem hoc melius intelligatur quis sit modus
naturalis et quis plus vel minus ab illo naturali modo
deviat Notandum quod debitus modus quem natura docet
est ut mulier iaceat in dorso vir autem in ventre incum
bat ei et sic enim facilius concipiunt mulieres nisi paciens
impediatur Minor autem deviacio ab illo est lateralis cu
bitus et maior sedentis et adhuc maior stancium et hoc

maximus qui est retrorsum vel iumentorum · et ideo quidam
hunc ultimum modum dixerunt esse peccatum mortale · quod tamen michi
non placet · quando autem modus conversus innuatur propter corpulentiam
dispositionem vel propter neutrum grossitudinem · vel propter aliquam in
firmitatem aut propter impregnacionem alii putant hoc fieri
sine peccato · Gratis videtur hinc secundum Thomas super exposicionem
litere in fine distinctionis De coniugio leprosorum · questio · xlij ·

Queritur et specialiter quid iuris sit de coniugio leprosorum Respondeo
secundum Gaufredum libro · iiij · titulo · viij · de coniugio leprosorum · Lepra
solvit sponsalia de futuris · ij · extra eodem titulo · litteras sed matrimonium
non solvit quando est contractum legittime et tunc uterque alteri
debet debitum reddere ut extra eodem titulo c. i et ij idem petrus
leprosus et contrahere potest si invenit aliquam que secum contrahere
velit · ut extra eodem c. ij · xliij Utrum sani teneantur
cohabitare infirmo Respondeo secundum Gaufredum · Cum sani debeant
infirmo reddere debitum et cohabitare tenetur si seorsum
solus habitat leprosus · si autem manet in communi domo leprosorum
non credo quod tenetur cum incommuni dormiant et in communi
vestiant · Si cella aliqua vel proxima daretur in qua posset
cohabitare vir et uxor videtur quod habitare teneretur ·
Sed Thomas dicit quod licet teneantur reddere debitum non tamen tenetur
ei cohabitare · Non enim ita cito inficitur ex coitu sicut ex
frequenti cohabitacione · hec est exposicio aliorum et multorum
aliorum et dicit petrus quod hec exposicio tolerabilior videtur xliiij

Quid de filiis leprosorum Respondeo secundum Ganfre idem puto quod cum sano debeant remanere ne inficiantur cum sit morbus contagiosus Ebrius satis concordat cum Ganfre in obiectis predictis a principio huius rubrice.

De impedimento erroris Titulus iii

Sequitur hic aliqua videre de matrimonii impedimento et primo de impedimento erroris Circa hoc queritur utrum error nobilitatis impediat matrimonium Respondeo secundum Tho et Pe di xxx quod error nobilitatis dupliciter potest contingere Aut enim erratur circa statum nobilitatis et hic est error persone et impedit matrimonium ut si alicui promittatur filia regis quam non cognoscit et supponitur filia rustici Tunc consensus directe fertur in filiam regis quecumque sit illa et non in hanc personam que presentatur Aut erratur circa nobilitatem subiecti et hic est error qualitatis nec impedit matrimonium Unde si quis consenciat in personam sibi notam quam credit eam nobilem cum tamen sit ignobilis tunc enim consensus confertur in istam personam directe licet in qualitate nobilitatis erret

De impedimento condicionis Titulus quartus quo primo

Consequenter aliqua videnda sunt de impedimento condicionis ubi primo quero an servus possit matrimonium contrahere sine consensu domini Respondeo secundum Pe et Tho di xxxvi Dicendum est quod sic Sicut enim servus non subditur domino quin libere possit comedere et dormire et alia huiusmodi facere que ad necessitatem corporis secundum naturam pertinent sine quibus natura

seruari no pt ita q no subdit quantu adhoc q no possit
libere matrimoniu contrahe q nesciente dno aut contradicente
vn q ni dns precipet ei oppositu no tenet ei obedire. sed nec
contrahendo nec q cotinendo q in vtroq sui iuris est. concor
hiis alber -- iij Quid si coniuges serui hnt dnos diuersos
diuersaru regionu ita vir et vxor conuenire no possint
ad coniugale offitiu exercendu Rndeo s. Gaufre. libro iiij
ti ix. de coniugio seruoru vt euitet fornicatio in co
gat ecclesiam alter dnoru vendere alteri dnoru volenti
emere q si neuter vult eme cogat vendere cuilibz extraneo
inpuinem conseruu vel venale exponunt et si nullus appeat
emptor emat ecclia iiij Utru seruus possit super veni
re matrimonio ita s. vt liber alteri se vendat in seruum
sine consensu vxoris q s. pe et tho. dd q sic Vir n. hez
sit in pnte vxoris in hiis que ptinent ad reddicionem de
biti in aliis tn ons est sui iuris Vn et in reddicoe
iuris debiti pudicium no debet fieri phoc vxori q si
forte dns alius preciperet et eade vxor debitu peteret q
magis obediendu esset vxori qua dno. vxor tn sine
consensu viri se mancilla vendere no posset q vir est
caput mulieris ons hiis concor alber .... iiij --
Utru pater vendendo se alteri in seruu peccet cu
phoc filii exingenua vxore in quibusda terris fiant
serui Rndeo s. alber. qui dicit sic q vide in sn pecco morli

nō subiugant^r pueri seruituti si mater an q^r pariat eos
nō cōsenciat seruituti V Sequit^r ē cuius parentis cō
dicionē sequant^r nati seu liberi Ho s ebris libro
iiij Rc x de natis ex libero ventre s r secunt^r cōdicionē
matris vt ex de eo c j adeo q^r sufficit mrēm fuisse
liberā vel tēpe cōcept^s vel tēpe pt^s dū liberat vel in
medio tēpe de sp̄ali aut cōsuetudine Alicubi semp part^s
sequit^r cōdicionē pris in honorib^s tm̄ muneribus et mu
nicipiis part^s sequit^r prēm s Gaufre u^i c de decimis
l eos et l ex ide dic pe et addit q^r de cōsuetudie
sp̄alis in aliquib^s terrarū secus est seq^r n s eos sep part^s
cōdicionē deteriorē et sic sūt diuersi dn̄ fit diuisio
liberorū genitorū vel s numerū vel s estimacōnē
vt in aliquibus partibus francie VI

In quib^s casib^s nati ex libero ventre redigantur
in seruitutē Ho s ebris s ij Et in quib^s si fuerit
fili^s s sacerdotis qui de feō cōtraxit vt xv q fi
Cū multe p̄tē qui sarracenis administrant arma ti
capiencium serui fiunt vt ex de iudeis ita quorūdam
p̄tē qui eis vendūt galeas et naues Req̄ de iudeis ad
liberandā p̄tē si maior xv annis vendat se ad parti
cipandū p̄ciū cū hiis cōcordat Gaufre VII

Deinde quero circa cōdicionē appositā in matrimonio verū

matrimonium sub condicione contractum teneat. xx. q. tho. di.
xxix. De condicio apposita aut est de presenti et non
est contraria matrimonio sive sit honesta sive inhonesta
non stat. Sed si contraria bonis matrimonii non efficit matri-
monium. Si autem condicio sit de futuro aut est necessaria sic
solem oriri cras et tunc est matrimonium quia talia de futuro
non sunt prorsus incerta sive aut est contingens ut dacio
pecunie vel accepcio pentium et tunc idem est iudicium
de tali consensu qui fit per verba de futuro unde non
facit matrimonium. viij Item circa condicionem appositam in
contractu queritur quid iuris sit si res vel possessio aliqua detur
ecclesie sub hac condicione si non alienetur numquam revocabitur donacio
videtur quod sic. ex. de condicionibus appo. verum et quod si postea res
illa alienetur in eam consessu anime puta ob redempcionem
captivorum eccl. reparacionem cimiterii ampliacionem
vero. ff. ebus. lib. iiij. rub. v. de condicionibus appo. et despo.
ff. iij. Cum condicio quod sit res et sequitur dicunt quidam
doctores legum quod in rebus privatis non potest appositi tale pactum
propter propter illam legem. ff. de pactis. l. penultimo. Sed in rebus
donacionis eccl. sic ut maneret de alienatum et emphiteum
ff. sacratissimas collas. ix. Alii distinguunt an eccl. cui
sic relictum est habeat alias possessiones. et tunc servabitur

pcetu. et sic intelli pdes ss. sessimas. Aut no habeat alias possessiones et tunc alienari pt incambi pdcis. hanc ultimam opinionem approbat Gaufre. Et si donator hoc phiberet p no adiecto esset tenendu tamqs odito turpis

De impedimento voti. Titulus quintus. questio

De impedimento voti satis dcm est in primo libro. ti. viij. de voto et in hoc lib. ti. ij. de matrimonio. Unu ad psens illa sufficiant pserti cu m illa insu ac. sit plene determinetur.

De impedimento cognacionis. Titulus sextus. q. i.

Circa impedimentu cognacois carnalis queritur quare inter cognatos phibetur matrimoniu et usqz ad quartu gradu. Rndo. s. tho. et pe. di. xl. ar. q. s. lege naturale matrimoniu phibetur inter parentes et ple. et hoc e na dictat. Unu et apud omnes gentes hoc comuniter obseruatur. n apud aliqs obscuratu sit lumine rois. Sed lege diuina phibetur matrimoniu inter quasda psonas usqz ad 3m gradu ut pz Leui. xviij. qz in tali gradu solent homines comuniter in una familia oseruari. Unu inter tales carnale copula phibuit. sed ostitucoe ecce phibetur usqz ad qrtu gradu. qz usqz ad hunc gradu satis comuniter durat hominu memoria. ut sciant gradus oputare et insup corpus huanu ex quatuor elemetis oponatur

et ingnacoe qualibet fiat queda ɔmixcio cu alieno
sangne paulati euanescit ɔueniencia ɔpoie prime
ita vt in ꝑma generacoe euanescat elementu subtili
i· ignis· in ꝫa aer· in tercia aqua in quarta terra

De impedimento cognacionis spiritualis ·titulus· viij· q·

Sequitur titulus de impedimento cognacionis spiritualis
circa hanc materiam primo queritur vtrum cognacio
spiritualis impediat matrimonium Respondeo· s· pe· di· xlij·
Dicendum q· sicut in generacoe carnali ɔtrahitur cognacio
carnalis ex parte patris et matris· ita in generacoe
spirituali ex parte dantis sacramentum et tenentis Unde
offerens sacramentum gerit personam dei patris Sed
tenens ad sacramentum gerit personam matris ecclesie
huius vero proximitas aut precedit matrimonium et
sic impedit ipsum quo ad eccam sed aliquando impedit quo
ad effcum· s· quo ad exaccoem et solucionem carnalis
debiti aut non ɔtrahitur ex necessitate vt quando vir et
mulier in articulo necessitatis baptizant proprium
puerum· et tunc non impeditur exigere et reddere
debitum· aut sine necessitate aut ergo per errorem
et sic non impeditur· aut per fraude et tunc fraudu-
lenter impeditur exigere et non reddere debitum al

vero nec redde nec exige impedi. Ide ponit dic Tho ... ii.

Inquibus sacramentis contrahitur spiritualis cognacio. Rto. s. pe. dt q cognacio spiritualis que impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum solum contrahitur in baptismo et confirmacione. In baptismo n. fit q quedam matris in utero in qua vita spiritualis confertur in confirmacione aut q matris ex utero per quam homo fidelis in publicam fidei confessionem exponitur. In cathezismo aut fit solum dispositio ad generacionem. Vnde debilis cognacio ibi contrahitur que matrimonium vix impedit contrahendum sed nullo modo dirimit contractum. In primam aut licet esse spirituale conferatur tamen quasi assimulatur q miraculose suscitacioni de morte ad vitam. ideo ibi spiritualis cognacio non contrahitur. Tho. simpliciter q in baptismo tamen et confirmacione contrahitur cognacio spiritualis et hec. Ide dic Albertus ....

Decognacione legali Titulus. octauus .. questio

Deinde circa titulum decognacione legali queritur quare cognacio legalis matrimonium impediat. Rto. s. pe. di. xlii. dt q sicut consanguinei et affines ita et adoptiui simul in eadem familia solent cohabitare. Lex aut illas personas specialiter a coniugio excludit quas necesse est cohabitare. et ideo sicut consanguineos et affines ita et optiuos excludit a coniugio pari racione. s. sed s. quosdam quidem imperpetuo. vt adoptantem et vxorem eius a matrimonio filii vel filie propter reuerenciam quam ei semp

filii debent quidam vero adoptivi scilicet durante adopcione nec filios naturales et adoptivos et hoc propter cohabitacionem [illegible] hiis tho. Ho. scilicet tho et pe. quod inter patrem adoptantem et patrem naturalem et matrem adoptati nulla oritur cognacio quia hec est quia isti sibi non cohabitant De impedimento criminis ti viij

Sequitur de impedimento criminis queritur ergo hic an aliquis ducere possit in matrimonium quam polluit per adulterium Ho. scilicet ebr. lib. iiij. Ru. vij de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium In principio ad noticiam huius impedimenti sic puto distinguendum Si quis vivente legitima de facto cum aliqua contraxit aut sua erat inscia aut conscia Si inscia usque ad mortem prime cum intellexerit postea ipsum habuisse uxorem in parte ignorantis est matrimonium ratificare vel divorcium petere ex. c. c. i. et hoc ne reus de dolo suo commodum reportet et illa dampnum quod si semel postquam certificata est carnali copule consenserit non poterit de cetero reclamare sed si ab inicio fuit ignorans et postea prima vivente facta est conscia non debet pati quod cognoscatur a viro alias matrimonium in perpetuum impedietur ut ex de sponsa. c. si. infra et c. penult. infra xxxiiij q. ij. Si virgo ex. de sponsis nupciis dos. in quo casu eidem

mulieri credi debet quia de conscientia sua certior est quam alius sed
et caveat iudex quod fiat de eius matrimonio plena fides et an de
iure tenuerit inquirat diligenter .... ij.
Sed quid si mortua prima an quam primam cognoverit duxit
terciam extra de sponsalibus ebrius idem dico ipsum debere cum tercia rema
nere quamvis postea cognosceret primam extra c. veni
ens. idem Gaufre iij Sed quid si terciam duxit cum
iam primam duxit cognovisset post mortem prime sed tamen
ipsa primam ignorabat in et mortem prime extra de sponsalibus ebrius idem
dicit quod adhuc remanebit cum tercia ...... iiij
Quid si contraxit cum duabus vel x priore vivente extra de sponsalibus
ebrius idem locus est gratificacioni quia quandocumque certificatam de
morte prioris prime cognoverit post mortem legitime re
nebit extra c. veniens Si autem non fuerit sciens sed quando
duxit eam sciunt eum habere aliam uxorem non possunt postea in
matrimonio esse Alius casus est si machinatus est mortem
primi cum effectu iiij casus est si prima vivente dedit fidem
adultere de matrimonio contrahendo si autem fidem datam sibi
post cognoverit eam. si nullus horum trium casuum impedit
contrahere possunt. de duobus ultimis casibus vide plenius
in summa fratris Reymundi ij. v. Queritur hic si in
aliquo casu liceat uxorem adulteram occidere extra de sponsalibus pe
et Iho in sep su iiij sententia di. xxxvij. Quod

vxorē ꝯtingit duplr̄ occidē. Aut ꝗ ꝑ iudiciū ꝯuicta et
dampnata de adulterio ꝑmitt vindice occidi. et hoc
licet amore iusticie et nō liuore vindcē. hoc tn̄ non
licet fieri iniudicium eccē sed ciuili. Aut ꝗ ext̄ iudiciū
occidit eā vel facit interfici. et hoc facē nūq̄ licet
ꝯ legē diuinā. licz inaliquo casu ꝑmittat̄ ꝯ legē huā
na. s. ciuilē. vn̄ qui inuenit vxorē inactu adulterii
etc. n. lex huāna ꝓpt̄ incitamentū nō punit inforo
ꝑniali tales nichilominus puniendi sunt .... vi....
Utrū magis peccet qui occidit vxorē vel matrem
Rō. s. pe. dō ꝗ simplr̄ mai⁹ pccm̄ est occidē mrēm
quā vxorē ꝗ magis repugnat nature. sed tn̄ quo
adaliq̄ maior pena imponit̄ occidenti vxorē ꝗ maior
est ꝑuitas adei⁹ occisionē vt ꝑ penam ꝑuitas retar
detur. De dispi cultu ... Titulus decimus .. q. i.
Sequit̄ titulus de dispi cultu et circa hāc materiā
querit̄ vtrū infidelis cognoscens vxorē suā peccet
Rō. s. tho. d. xxxviij art. ij. dō ꝗ nō peccat si
ꝓpt̄ bonū prolis aut fidei q̄ tenet̄ vxori debitū red
dat̄ cū sit act⁹ iusticie et tēꝑancie. sic nō peccat
faciens alios act⁹ politicarū virtutū. et ide. ꝯcor.
pe. ij. Utrū infideliū vn⁹ ꝯuertit̄ adfidē vtrū
ples debeat sequi fidelē ꝑentē vel infidelē Rō. s. tho.

ide art. iiij. dd q si ples puenit ad pfectam etate libe pote
rit sequi quē voluerit s fidelē vel infidelē Si aut est
in minori etate ostitut9 tunc debet dari fideli nō obstante
q si mr eet infidelis q ~~mitte~~ indigeret matris obsequio
ad educandū iiij Quid aut quo ad mm cū infidelū vnus
ad fidē querti^r Rō s tho^s ide art v dd q si vni9 ciugū
infideliū querti^r ad fide et alter in infidelitate pmanens
nō vlt ei cohabitare sn otumelia creatoris vel nititur
ad infidelitatē vel ad aliud pccm ptc hē licet fideli aliud
mm otrahē Si aut infidelis querti^r an q fidelis aliud
matrimoniū othat reddi^r ei ciunx Si aut fidelis aliud
otexit mm an quā alter quer^r in pena infidelis ~~efficit~~
interdici^r ei q nō possit otrhē si postea quertat potest
ei ocedi dispensatiue vt alteri nubat q cū alius ciunx
aliā duxit solutū fuit mm oio q ad vinclm pte pe....

De impedimento violencie Titul9 vndecim9 q i

Consequenter videndū est de impedimento violencie
vbi pmo qr vtrū ssensus coact9 efficiat ~~matrimonium~~
matrimoniū Rō s pe di xxix dd dupli^r est coacco
absoluta pum et odicionata pmetū absoluta nō cadit
in consensū animi sed potest cadere in copulam carnis

vn̄ in suo casu copula sequens faceret mm̄ · si sit coacta nō facit mm̄ Coaccio vero condicionata · s. que coaccio est per metum · quedam est sufficiens que pt cadere in virum constantem et h impetrat restitucoem in integrum vn̄ repugnat in diuisibilitate matrimonij et ideo excludit matrimonium s. ad deum et quo ad eccam Queda vero insufficiens que nō cadit in virum constante sed leue et h nō impetrat restitucione vn̄ nō oppoit indiuisibilitati matrimonii et ideo eciam ipm non excludit . . . . ij

Sed quid si adatt consensu coactu addat iuramentu xo. s. pe. DD quod aliter in iudicio fori aliter in iudicio poli xm iudicium fit s. ea que rei publice expediunt et in iudicio fori tale iuramentum nō est obligatorium In iudicio vero poli iudicant magis s. ea que saluti anime consencientis s. priuate psone expediunt · ideo consulendum est quod in pleat iuramentum vel saltem psupiore impetret absolucionis bnficium ij Utrum consensus coact saltem ex pte cogentis faciat matrimonium xo. s. tho. DD quod non qz matrimonium cum sit quedam relacio claudicare nō potest vn̄ quod matrimonium in vno impedit et in alio Si autem coact postmodum consentiret erit matrimonium dummodo cogens adhuc in suo consensu remaneret Si autem voluntate mutauit

ꝯsensus solus nō pt facē matmoniū ꝑ dē pe. addit ꝙ si prius ꝯsenciens postmodū vult dissentire cū alter ꝯsentit ꝯpellit̄ peccatum ꝑsumit̄ n̄ manere in eodē ꝯsensu. nec ei licz sm̄ eccē iudiciū variare ꝯsensum iiij Utrū ꝑ copulā carnalē sequentē conceptū ꝯsensū ratificet̄ tale matmoniū Rō. s. pe. post conceptū ꝯsensū aut habita ptāte reclamandi ꝑmittit se cognosci et tūc ꝑsumit̄ tacite ꝯsentire in matmoniū aut cogitur ad copulā carnalē. aut ergo pnim absoluta. et tc̄ non est matmoniū. aut insufficientē et tc̄ in iudicio fori ꝑsumit̄ matmoniū si tn̄ vere nō ꝯsentit nō est matmonium v

Utrū pater possit cogere liberos ad ꝯtrahendū matmonium Rō. s. pe. dē ꝙ in matmonio requirit̄ ꝯsensus liberorū ꝯ̄nis obligacōis que ibi ꝯtrahit̄ ad ꝑpetuā seruitutē ideo pr̄ nō pt cogere liberos ad ꝯtrahendū matmoniū vel gnālr̄ cū quacumqz muliere vel spālr̄ cū aliqua determinata n̄ subsit cā neccia. ex qua ē sn̄ ꝑcepto paterno teneret̄ filius ad aliq matmoniū ꝯtrahēdū ꝑ dē tho vi

Nunquid ergo patres temere iurant matmonia filiorū Rō. s. tho. et pe. dē ꝙ nō ꝙ natura ipsi ꝯtraxerint intelligitur ista ꝯdicio. s. si liberi ꝯsenserint et ipi obligant̄ ad inducendum eos bona fide vij Querit̄ ē hic utrū ille qui ꝑ metū cadentē in ꝯstantē virū ꝯpulsus aliquid ꝑmittit

tenet^r id postmodum adimplere Argumento s. pe et tho. in sep. sup
iiij summam c. d. Concedo quod ubi est iudicium per quod inveniri potest
defensio iudice et contractus debet solvere promissum et competit ei
accio ex lege et canone et iudex debet eum compellere inuite
Sed si aut defectus sit iudicis puto quod non debet solvere sed
aliqui leve propter cautelam facere primam de promisso precipue si fides
vel iuramentum non intervenerit dicunt multi quod est in satis
placa. Si in iuramentum intervenerit dicunt multi quod est in
satis probabile videtur esse solvendum Si aut non solvit et
iuramentum violavit et postea venit ad primam videtur mihi
non esse cogendus ad solucionem sed tantum ad fracti
iuramenti emendacionem De impedimento ordinis. ti. xiij

Circa impedimentum ordinis quero utrum ordo possit
matrimonio supervenire Argumento s. pe in sep. sup iiij summarum
di. xxxvij Dico quod in ordinis suscepcione duo sunt s. potestas
ordinis et execucio potestatis Aut enim ordinatur coniugatus
consenciente uxore et tunc suscipit potestatem et execucionem ea dissenciente
et ipsi cum eo intelligitur continenciam profiteri. et tunc recipit
quidem potestatem ordinis i. caracterem sed non execucionem ordinis
secundum ecclesiam occidentalem dico secus in orientali De impedimento

De impedimento ligacionis ligacionis. ti. xiiij. quod
in precedentibus in summa fratris Raymundi satis dictum est unde
hic nichil addere oportet

De publice honestatis iusticia · Titulus xiiij · q o

Sed circa subsequentem titulum hic solum hoc posui quod secundum Rapho in sep · sic in summa · de · eli · publice honestatis iusticia sic diffinitur quod est propinquitas ex sponsalibus proveniens robur trahens ab ecclesie institucione propter eius honestatem · hec autem impedit matrimonium sicut consanguinitas et affinitas et per eosdem gradus De impedimento affinitatis titulus xvi

Deinde circa impedimentum affinitatis queritur quid iuris si quis cognoscat consanguineam uxoris sue et ultra v · gradum Ro · secundum ebrf · lib · iiij · ti · xiij · de eo qui cognovit consanguineam uxoris sue · secundum ultra et · secundum v · Si quis cognoscit consanguineam quinti gradus vel ultra non impeditur matrimonium nec amittitur ius debiti exigendi nec committitur incestus secundum Gaufre · De impotencia coeundi Titulus xvij · q · i

Sequitur titulus de impotencia coeundi circa hoc queritur quid iuris sit si mulier ita lata est quod non possit cognosci Ro · secundum ebrf libro · iiij · ti · xv · de frigidis et maleficiis li · iij · que impotencia · v · Quid si lata · v · dicit quod hunc casum de facto vidit · Sed qualiscumque impotens sit ad reddendum carnale debitum matrimonium impedit · hec secundum quosdam intelligitur tantum quando ignoranter cum tali contraxit · sed si scienter quod tunc cum ea stare compellitur ut eam saltem habeat ut sororem Alij autem dicunt hoc esse consilium nec

aliq̃ ius q̃ quis talẽ expellat rennere n̄ velit Et cū hoc
ꝯsentit ebiꝭ. Si ergo mulier morbuos ꝑiat sī ꝯcipe nō
possit sine infecto mingat dū m̄ debitū quoquo m̄ redde
re possit non inpedit matrimonium .... iij
Qualr̄ intelligenda est cohabitacio tennij ꝯtinui quibus
impotens cohabitare debet an̄ separacionẽ Rño. ſ. ebiꝭ.
ſ. iij. Qualr̄ z seqn̄. v. sed quorũ sufficit q̃ cohabitet
ꝑmaiorẽ partẽ anni maxime ꝑ. v̄. ꝯtinuū quo ꝯsweue
runt hoies adluxuriā forciꝰ incitari. et q̃ bona fide
opam dederint Quod si firmiter vel alio casu inpedi
atur videt̃ tempꝰ restituendum esse ...... iiij
Quid si ꝑmaritū stet q̃ nō wlt cohabitare vel per
mulierẽ Rño ſ. ebiꝭ. idẽ. dicens eū excoicandū esse ꝑ
quẽ stabit et caucionẽ exigendā. cx̄. vt lite. non
contest. quantum. ſ. wlt iiij Quid si vir nō est
totalr̄ frigidus sed virga erigit̃ licet nō ꝑficiat̃ opuẽ
vel si h̃t duas virgas ita q̃ vna aliā impediat vel qū cito
inponit virgam semen ꝑspit. vel bn̄ inmittit. sed nō
ꝑficit Rño ſ. ebiꝭ. idẽ. qui dicit q̃ multa talia habuit
defcō corā se. dicens intalibꝰ si pt̃ iuuari medicinis pla
nū est si nō italibꝰ exlyns ꝯsulendus esset papa v
Quando mulier ꝑpter artitudinẽ avuo separata ei restitu
enda sit Rño. ſ. ebiꝭ. v. Si tn̄ restituenda est si ꝑmediciām

innari p̅t vel si p̅ali ̅u viru̅ f̅ca est apta · p̅mo q̅ appe
tentem fuisse deceptā · et hoc intellige n̅ in religione pro
fessa esset · vel n̅ adulterata fuisset et p̅hoc maritus
exciperet q̅ eam vi · Quid si mulier dicit q̅ vir no p̅t
eā cognoscere sup̅ hoc defectū membri viri allegans
Ro · f · chris · v · q̅ si mulier · inhoc casu dico viru̅ i̅spici
endu̅ p̅hōīes expertos et honestos sic̅ fit demuliere arta vii
Quid si mulier allegat mag̅nitudinē membri viri dicens
q̅ no p̅t illu̅ tollerare Ro · f · chris · idē · dixerunt aliq̅
audiendā ip̅am si sit equalitas in naturalis dicunt aliq̅
talia relinquenda iudicio expertorū ego tn̅ papam con
sulē inhoc casu viii Quid si aliquis cū virgine co
pulari no p̅t sed tn̅ corrupta · Ro · f · tho · insep · sit
mi̅ sinarum · di · xxxiiii · Ro q̅ tunc medicinali aliquo in
strumento possunt claustra pudoris frangi nec esset
contra naturā q̅ no fieret addelectacionem sed adme
dicamentum idem albertus dicit ………… viii
Sed quid si aliq̅s movet̅ adpulchrā sed adturpē no
movet̅ ocupiā Ro · f · tho · idē · isti abhominacio muli
eris no est eā n̅ralis sed accidentalis extrinseca et ideo de
ea idē est iudiciū q̅ de maleficio Albert̅ dicit q̅ in
tali casu movenda est mulier q̅ se exhibeat medicina

et ornatu et affabilitate amabilem viro et ille monendus
est quod excogitet causas quibus amabilior sibi efficiatur et si hoc non
prodest videtur esse sic maleficiatus et ideo separari possunt et
aliis coniungi x. Queritur utrum maleficium sit tollerandum
per aliquod maleficium vel per aliquod illicitum. Respondeo secundum Thomam et
Petrum. Dico quod si maleficium non potest revocari nisi per aliquod illicitum
ut per demonum auxilium vel sibi. Et si sciretur posse sic revo
cari nichilominus impedimentum perpetuum videtur quia remedium
non est licitum. Idem Albertus De impedimento feriarum
De duobus sequentibus titulis scilicet Titulus xvii ...
De impedimento feriarum et de matrimonio contracto interdum
de matrimonio contracto interdum ecclesie contracto. Titulus xviii
conventio sufficiant que frater Raymundus dicit et quod ibidem in
spacio inquibusdam notulis apposui. Qualiter et quando mu
lier potest aliquem petere invitum Titulus xix. De materia
subsequentis tituli scilicet qualiter et quando mulier potest
aliquem petere in matrimonio etc. aliqua nota breviter infra titulo
xxii° de divorcio propter fornicacionem De divorcio propter
consanguinitatem vel aliud impedimentum Titulus xx.
Sed de hiis duobus titulis scilicet de divorcio propter consangui
nitatem vel aliud impedimentum perpetuum et de forma accu
sandi matrimonium vel non hic addendum adiudicavi pertinet cum ad forum
iudicii exterioris magis quam ad forum penitentie hoc pertineat

Titulus xxij de diuorcio propter fornicacionem

Circa materiam sequentis tituli quero utrum ex precepto teneatur coniunx dimittere adulteratam Respondeo secundum pe. in scriptis super iiij. di. xxxv. dicit quod coniugis fornicacio aut est occulta que probari non potest et ideo propter tale dimittere non debet propter scandalum aut est manifesta quod probari potest et tunc secunda aut est correcta iure vel in spe aut perseverat in malicia In primo casu licet uxorem retinere quia separacio indulta est ad correccionem penam vero corrigens non denegare requiritur ut correccio possit In secundo vero casu non licet retinere ne videatur correccionem negligere et peccanti consentire contra hiis tho. ij Utrum vir mulierem adulterantem possit propria auctoritate dimittere Respondeo secundum tho. et pe. dicit quod uxor fornicans dimitti potest dupliciter aut quo ad thorum solum et quo ad thorum et cohabitacionem primo modo vir uxorem decenter fornicacione constat sibi potest auctoritate sua dimittere et debitum ei denegare quousque compellitur auctoritate ecclesie et reddendo ei voluntarie debitum non solum incurrit irregularitatem sed generat sibi impedimentum accusandi Sed si tale debitum reddit compulsus auctoritate ecclesie licet notam irregularitatis incurrat non tamen generat sibi privacionem accusacionis Secundo autem modo non licet

viro vxorē dimittē sn̄ iudicio ecce Et si dimissa fuerit
debet cogi vir ad cohabitandū n̄ incontinenti vir fornicacōem
pbare possit · hec aūt dimissio diuorciū dicit̄ · & ideo
concedendū est q̄ nō licet diuorciū fieri n̄ iudicio ecce
extra libro iiij · XIX · de diuorcio · ꝑ · iiij · q̄ mois v̄ gm̄
li · dic sic Gnālr̄ audit̄ marit⁹ volens accusare vxorē
suā de adulterio dūte dn̄o incō q̄ nullus debet vxo
rē dimittē n̄ cā fornicacōis · ergo hac deca p̄t eā
dimittē et ꝑ͞p͞a aucto et si petat restitucōem obstat
excepcio adulterij · vt ex · c · Gaudemꝯ · ꝑ · sane · et
ff · si · Et licz quidā hoc intelligunt̄ de manifesto
adulterio · s · q̄ tūc solū obstat excepcio adulterij
cuiꝯ pbaciones offerunt̄ parte obstat petenti restitu
cionē quo ad thorū · m · ex · de restitucōe spoliato
rū Iñs ꝑ · preterea tam et si infra · viij · dies pba
ri posset notoriū dr̄ · v̄ iuxt dn̄i m̄ desiñā exhen
cōis solet ꝑ · inpma quibꝯ elapsis fiet plena restitucio
n̄ fuerit fcā fidelis et sic p̄t intelligi · XXXIII · q · ij ·
ecclastica hystoria p̄t nō dehoc plura in extra · li · v ·
XII · XVI · de adulterio et stupro · ꝑ · vi · que pena iij

Vtrū vir et vxor in cā diuorcii iudicandi sūt ad pa
ria · s · pc · dd q̄ in cā diuorcii vir et vxor ad equalia

iudicant^r . sed nō ex equali cā q: sic viro licet dimittere
vxorē ob cām fornicacōis ita lic3 vxori dimittē . plus
tñ peccat mulier qt̄ ad matrimonij . vno m̄ quantum
vir . altero m̄ equalr̄ . q̄a mulier plus peccat qt̄ bonū
plis . sed qt̄ bonū fidei equalr̄ peccant vtq3 . Et q: h̄ē
cā sufficiens dimissionis . ideo iuste licet vtq3 dimittē
absolute tñ loquēdo ceteris pib3 fornicando vel adulterando
plus peccat vir quā ppt̄ pdnūcia rōis . pē pota dīc tho

Vtrū vxor adultera possit post diuorciū fcm̄ iiij
viro recociliari . Rsō . s. pe . dt̄ q: post diuorciū aut vx
or correcta est de pccō et tc̄ pt̄ cū recociliare . aut
manet incorrigibilis tc̄ nō debet . Jncāū vero inquo
pt̄ aut vir concordat in recōciliacōem et tc̄ debet fieri
recociliacio . aut ~~alter concordat~~ vterq3 discordat et tūc
nō debet fieri recociliacio . aut alter ccordat alter non
aut ergo innocens petit sibi recōciliacionē fieri et tc̄
si nō mutauit statū debet cogi ad recōciliacionē aut
nocens petit innocentē . et tc̄ nō debet cogi . aut mlr̄
que fuit prius fornicata virū qui post diuorciū for
nicatus est aut eō et sic debet cogi ccor hīs tho v

Vtrū ppt̄ aliq viciū quā ppter fornicacionē aliā ~~quam~~
vxor dimitti possit . Rsō . s . tho . di . xxxix . dt̄ q: ppt̄
fornicacionē spūalē . s . infidelitatem dimitti pt̄ quantū

adminiculū ꝓpter fornicacionē aut carnalē dimitti pt
quo adhabitacoēm et actū matrimonij sed ꝓpt alia pccā
nō pt dimitti · nec quo adminiculū · nec quo adactū n
forte adeptē se velit subtrahere aconsorcio vxoris adcongre-
gacionē ei9 subtrahendo ei pñcie sue solaciū Cū enī
vxor pstat magnā occonē ruine viro suo vt vir pba-
biliter depiculo timeat · tc subtrahē se pt abeius co-
uersacoē · vn mathi · xviij · Si dextera manus tua
scandalizet te abscide eā ꝯ pice abste · dic glosa · ꝗ
indextera manu et oclo possūt accipi fr̄es vxores
ꝓpinqui ꝯ filij · Concordat hiis alber · c · d · vbi dic
ꝗ vicia mortalia que nō sūt ꝯt natura matrimonij
licet impediant aut dirimant m̄ · tn̄ possūt dissolue
cohabitacoēm · nō n · optz cohabitare fimi · qui nō
vult ~~respicere~~ resipiscere · vel ꝯ vsurario · ꝯcor · ꝯ pe · qui dicit
ꝗ qn̄ coniux p pccm est scandalizans dimitti potest quo
adcohabitacōnē tēpalē vsqz quo corrigat et cessante
scandalo debet fieri reconciliacio Adhanc sniām ꝯfirmā-
dā nō auctoritates augustini poītas inquarto sniarum
di · xxxix · c · Si aut quis indictis xxviij · q · i ·
vxor legi · vi Quid si vnus coniugum fornicatur
carnalr et spual̄r nūqd fiet ꝯpensacio carnalis et
spualis ~~xo~~ f · ebri · v Quid si vnus dicas ꝗ si accuse-
quis despuali et excipiat decarnali inaccusacoē nichil

omnis poterit et si quinceris accusatus nec reverti voluerit neque compensacio admittetur et sic ea propter poenderet et si de ipsa appareat lapsus et penitear ulterius minime audietur. Hoc autem dixi propter pericula animarum Gaufre. e. ti. dicto puncto quod compensacio fiat. Idem dicit Gaufre. lib. v. ti. xvi de adulteriis et stupro De numero testium titulus xxii Cui filii sint legitimi Titulus xxiii

De duobus titulis sequentibus nichil amplius hic indicavi apponendum sed sufficiunt que in summa Reymundi de hiis materiis continentur De dotibus propter nupcias. ti. xxiiii

Ultimo circa materiam tituli de dotibus et donacionibus propter nupcias queritur que mulieri intelliguntur obligata pro dote Respondeo secundum clarissimum lib. iii. sub. xvi. de pignoribus s. iii. Qualiter contrahatur sibi. ss. convencionalium vel alia tacita Si quis dotem promiserit omnia bona sua promissione tacita obligantur et ubi extraneus i. is qui mulierem in potestate non habet offert dotem Et si ipse extraneus ipsam dotem sibi specialiter stipuletur ipsa mulier tacite stipulata videtur ut c. de rei uxo. accio. l. una

Utrum uxor pro delicto viri amittat dotem suam Respondeo secundum clarissimum idem quod non extra de pignoribus ex litteris et si crimen lese maiestatis commiserit Quid si maritus tenetur satisfacere mulieri et aliis creditoribus Respondeo secundum clarissimum idem vel hic notandum mulier in hiis que dotis sue sunt preferuntur

oibus creditoribus prioribus et posterioribus non habentibus expressam
ypotecam quia auctoritate legis omnes creditores habeant tacitam
et hoc intellige nisi alius prior sit insolidum iure ut quia petit
dotem precedentem quia ille pocior est in iure In donacione
autem propter nupcias prefertur mulier posterioribus tamen ar-
ut c. de pignoribus l. ultimo Item privilegio personalibus licet
mulier tacitam ypotecam in speciale et expressam sibi providerit
quia tamen alii renunciare valet hoc autem privilegium adhe-
redes mulieris non transit explicit liber quartus
casualium qui conscriptus a fratre paulo heremita et
qui oraverit pro eo unum pater noster cum ave maria be-
nedicatur in eternum

Abbas Utrum unus abbas possit presidere pluribus
monasteriis li. i. ti. vii. de apostatis que. xi
Utrum abbas in collacione alicuius porcionis possit aliquam onus
imponere li. i. ti. viii. de voto que. xxxii. Absolucio
de absolucione et modo absolvendi ab excommunicacione circa
de absolucione in foro confessionis sacramentalis ut ne confessio
Accepcio personarum Utrum peccet episcopus dans beneficium
bono si pretermittat meliorem li. iii. ti. xxxiiii. de penitencia
et remissione que. clxi. Accidia Utrum accidia
sit peccatum li. iii. ti. xxxiiii. de penitencia et remissione